

НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Соціальна робота з молоддю є актуальною проблемою для нашого суспільства, оскільки молодь виступає однією із найважливіших та найпродуктивніших прошарків соціуму, без неї неможливий розвиток держави та зокрема самого суспільства. Молодь в якості провідної частини людських ресурсів держави виступає провідником соціальних змін, економічного розвитку і технічного прогресу країни.

Також кардинально відрізняється кожне нове покоління молоді від попереднього, а отже актуальним постає питання щодо підходів до соціальної роботи з сучасною українською молоддю, які повинні відповідати особливостям їхнього розвитку та задовольняти їх потреби.

Мета дослідження – проаналізувати напрями соціальної роботи з молоддю в сучасній Україні, окресливши методи та технології роботи з молоддю.

Соціальна робота як окрема галузь наукових знань і академічна дисципліна має свої методи та технологічні прийоми. Відзначимо, що одним із головних факторів успішної діяльності суб'єктів соціальної роботи з молоддю є наявність продуктивних методів такої роботи.

На жаль, сьогодні доводиться констатувати, що в нашому суспільстві молодь стикається з проблемами безробіття, низький рівень заробітної плати, загальне зниження рівня життя, зростання злочинності, зубожіння населення, алкогольна та наркотична залежність, епідемія ВІЛ/СНІДу та військовий конфлікт на території нашої країни.

Методи соціальної роботи представляють сукупність прийомів, способів діяльності суб'єктів соціальної роботи, які застосовують для розв'язання соціальних проблем молоді, стимулювання розвитку їхніх власних сил, конструктивної діяльності щодо зміни несприятливої життєвої ситуації (Короткий В., 2002).

Варто наголосити, що в сучасній теорії соціальної роботи відсутня єдина загальноприйнята класифікація методів. Так, існують різноманітні класифікації методів соціальної роботи залежно від ознак, покладених у їх основу. Так, запропоновані М. Річмонд методи, були взяті за основу подальшого їх розвитку і перетворилися у індивідуальний, груповий методи соціальної роботи, робота в громаді. Ці методи визнані як класичні.

Також у сучасній вітчизняній літературі представлено чотири підходи до класифікації методів соціальної роботи. Так, перши підхід, який запропонував В. Сидоров, передбачає наступну класифікацію методів соціальної роботи: за сукупністю клієнтів – індивідуальна соціальна робота, групова соціальна робота, соціальна робота в громаді; за змістом і характером соціальної роботи – соціально-економічні, організаційно-розпорядчі, психолого-педагогічні; за сферою застосування – стимулювання і залучення до дії, репродукування, закріплення та збагачення, сприяння творчості (Василишина С., 2009).

Заслугують на увагу класифікації методів соціальної роботи з молоддю, запропоновані С. Василюшиною та С. Котловим. Так, методи соціальної роботи з молоддю класифікуються на наступні чотири групи: за сукупністю клієнтів (класичні): індивідуальні методи, групові методи, методи соціальної роботи в громаді; за змістом і напрямом соціальної роботи: соціально-економічні, психолого-педагогічні, соціологічні, організаційно-розпорядчі; за видом соціальної роботи: методи обслуговування, методи супроводу, методи профілактики, методи реабілітації, методи інспектування; за способом досягнення науково-дослідної мети соціальної роботи: загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, ідеалізація) (Василишина С., 2009).

До технологій соціальної роботи з молоддю С. Котловий відносить:

1. Соціальну терапію, що представляє галузь наукового знання, орієнтована на вирішення соціально-терапевтичних проблем через подолання аномалій сенс-життєвих орієнтацій, соціальних цінностей суб'єктів суспільного життя (в тому числі молоді), їх уявлення про справедливість і несправедливість.

2. Консультування – встановлення контакту шляхом вербальної комунікації, виявлення проблем клієнта, сприяння і взаємодію в пошуку їх вирішення.

3. Арт-терапію – «терапія мистецтвом» через залучення молоді людини в культурно-дозвільні заходи, відвідування різних культурно-дозвільних закладів.

4. Музикотерапію – соціалізація індивіда шляхом, звернення до будь-якої музичної культури, субкультури, відвідування концертів, конкурсів, тематичних дискотек, регулярне прослуховування музичних композицій.

5. Бібліотерапію – вплив на свідомість особистості під час формування сенс-життєвих орієнтацій шляхом підбору спеціальної літератури.

6. Соціально-педагогічні технології – активна участь у вихованні клієнта і формуванні його сенс-життєвих орієнтацій соціального працівника (педагога).

7. Творчі технології – залучення молоді до колективної, творчої діяльності, сприяння розвитку індивідуальної творчості (Котловий С., 2020).

В контексті визначення напрямів соціальної роботи з молоддю, важливим вбачається характеристика технологій соціальної роботи. Так, Л. Комарніцька виділяє декілька технологій соціальної роботи у молодіжному середовищі. Так, однією із найважливіших виступає технологія соціальної терапії, яка в якості галузі наукового знання, направляє на вирішення соціально-терапевтичних проблем. В основу технології, насамперед, покладено такі проблеми як подолання аномалій життєвих орієнтацій, соціальні цінності суб'єктів суспільного життя, зокрема молоді, їх уявлення про справедливість і несправедливість.

Досить часто в ході соціальної роботи з молоддю застосовується технологія консультування, завдяки якій встановлюється контакт шляхом вербальної комунікації із клієнтом, під час якої виявляються проблеми, вирішується як допомогти їх у вирішенні молодій людині (Комарніцька Л., 2019).

Висновки. Соціальна робота з молоддю в сучасній Україні представлена методами та технологічними прийомами. В теорії

вітчизняної соціальної роботи відсутня єдина загальноприйнята класифікація методів роботи з молоддю. Існують різні класифікації, зокрема серед закордонних науковців відомими є такі класичні методи, як індивідуальний, груповий, робота в громаді.

Серед науковців проблема технологій соціальної роботи з молоддю перебуває в процесі подальшого вивчення та класифікації. Так, до найбільш відомих технологій соціальної роботи з молоддю відносять соціальну терапію, консультування, арт-терапію, музикотерапію, бібліотерапію, соціально-педагогічні, творчі та ін.

На сьогодні актуальним є питання модернізації соціальної роботи з молоддю, створення у суспільстві умов і механізмів оптимальної соціальної роботи з молоддю. Варто звернути увагу на соціальну підтримку молоді, створити умови для реалізації її життєвого і творчого потенціалу.

Грищенко С. В., Михієнко Л. П.

СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства проблемі захисту дітей з особливими освітніми потребами приділяється все більше уваги. Зміни у соціально-педагогічній та соціальній роботі передбачають більш дбайливе ставлення до дітей з особливими потребами, яким необхідно забезпечити не лише відповідні фінансові, матеріальні умови, гуманітарну підтримку та реабілітаційні заходи, але й потрібно приділити значну увагу у напрямі створення сприятливих умов, за яких діти зможуть розкрити свої здібності, розвинути певні особистісні якості, а також реалізувати потреби вищого порядку, такі як: соціальні, моральні та духовні.

Мета дослідження – виявити основні проблеми соціальної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами; розглянути шляхи та засоби соціальної реабілітації дітей з особливими потребами.